

VšĮ NVO teisės institutas, kodas 300024285
Tel. 8 696 87335, el. p. info@nvoteise.lt, Saulėtekio al. 9, I korp. 904 k., Vilnius

Teisingumo ministerija
Gedimino pr. 30, Vilnius 01104

2018-08-14 Nr.18/58

DĖL LOBISTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO NR. VIII-1749 PAKEITIMO ĮSTATYMO

Susipažinę su Lobistinės veiklos įstatymo Nr. VIII-1749 pakeitimo įstatymo projektu teikiame savo pastabas ir pasiūlymus.

Šis įstatymo projektas nepagrįstai suvaržytų nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) veiką ir apsunkintų NVO nereikalingomis pareigomis.

Dėl nevyriausybinių organizacijų veiklos prilyginimo lobistinei veiklai

Siūlomas teisinis reguliavimas, sulyginantis komercinius ir kitus privačius užsakovų interesus atstovaujančių asmenų bei jų susivienijimų veiklą su NVO *viešojo intereso gynimo veikla*, neatsižvelgia į NVO veiklos tikslus ir jų atliekamą funkciją visuomenėje. O taip pat prieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos (Konvencija) 10 str. nuostatomis bei Europos tarybos rekomendacijoms dėl nevyriausybinių organizacijų teisinio statuso (2007), ir gali turėti neigiamą poveikį NVO sektoriaus plėtrai Lietuvoje.

Pažymėtina, kad komercinių ir kitų privačių interesų poveikis ištis gali būti daromas pasitelkiant pelno nesiekiančių organizacijų formą, t.y. per susivienijimus, kurių dalyviai yra privatūs juridiniai asmenys arba dalyviais yra tokių asmenų asociacijos, tačiau būtų klaidinga tokius asmenis laikyti NVO. Todėl siekiant projekto tikslų tikslinga yra sureguliuoti ir pelno nesiekiančių organizacijų veiklos forma vykdomą lobistinę veiklą tenkinant komercinius ir kitus privačius interesus. Tačiau dabartinis projekto variantas neatsižvelgia į NVO ir kitų juridinių asmenų skirtumus ir jiems bandoma pritaikyti vienodą reglamentavimą.

Nevyriausybinių organizacijų sektoriaus vystymuisi, o taip pat piliečių įsitraukimui į teisėkūros procesus būtų padaryta didelė žala priskiriant visas be išimties nevyriausybines organizacijas lobistams. Viešosios naudos nevyriausybines organizacijas, kurių veikla darant įtaką teisės aktų priėmimui ar nepriėmimui yra pagrįsta ne komerciniais ar kitais privačiais interesais, o visuomeninės naudos siekimu arba viešojo intereso gynimu, nelaikytina lobistine.

Dėl lobistinės ir advokacinės veiklos atskyrimo

Pažymėtina, kad remiantis Europos tarybos rekomendacija dėl nevyriausybinių organizacijų teisinio statuso Europoje (CM/Rec(2007)14), NVO veikla, daranti įtaką teisės aktų priėmimui ar nepriėmimui, nėra laikoma lobistine. Rekomendacijose teigiama, kad „NVO indėlis pasireiškia per labai įvairią veiklą, taip pat ir tada, kai NVO veikia kaip skirtingų visuomenės

segmentų ir valdžios institucijų tarpusavio bendravimo priemonė, *advokataudamos* už teisės ir viešosios politikos pokyčius, teikdamos pagalbą tiems, kam jos reikia, rengdamos techninius ir profesinius standartus, stebėdamos, kaip laikomasi galiojančių įsipareigojimų pagal nacionalinę ir tarptautinę teisę.“

Rekomendacijos 12 d. numato, kad „NVO turi turėti laisvę atlikti tyrimus, imtis švietimo ir *advokacijos* viešųjų diskusijų klausimais, neatsižvelgiant į tai, ar pozicija, kurios jos laikosi, atitinka vyriausybės politiką ir į tai, ar dėl jos būtina pakeisti įstatymus.“

Taigi NVO veikla darant įtaką teisės aktų priėmimui ar nepriėmimui oficialiame Europos tarybos dokumente apibrėžiama kaip *advokacija*, o ne lobizmas, nes NVO advokacija vykdoma viešojo intereso gynimo ir visuomeninės naudos, o ne privačių interesų tenkinimo tikslais.

Rekomendacijos 77 d. taip pat numato, kad su NVO turėtų būti tariamasi rengiant pirminės ir antrinės teisės aktus, susijusius su jų statusu, finansavimu ar veiklos sritimis. Tokią pačią pareigą numato NVO plėtros įstatymo 3 str. 4 d.

Dėl lobistų sąrašo ir skaidrumo registro

Siekis skaidrumo teisėkūros procesuose suprantamas. Tačiau priemonės turėtų būti adekvačios. Nevyriausybinės organizacijos neturėtų būti suplakamos su kitomis organizacijomis, darančiomis įtaką teisėkūros procesams, todėl jos negalėtų būti įtraukiamos ir į lobistų sąrašą. Siūlytina apsvarstyti galimybę sukurti Skaidrumo registrą, kuris leistų supaprastintu būdu deklaruoti savo siekius, taip leidžiant advokacijos veiklą atskirti nuo lobizmo. Skaidrumo registras galėtų būti įtrauktos organizacijos, užsiimančios advokacija. Šį registrą galėtų atstoti kuriama NVO duomenų bazė, kuri numatoma Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo projekte.

Kuriant Skaidrumo registrą galima būtų atsižvelgti į Europos Sąjungos skaidrumo registro gerąją praktiką. Šiame registre gali užsiregistruoti visi asmenys, kurie siekia reikšti nuomonę Europos Sąjungos institucijose. Politikai ir tarnautojai drąsiai susitikinėja su Skaidrumo registre esančiomis NVO, o NVO nėra pareigos deklaruoti kiekvieną susitikimą ir pan.

Pagarbiai

Direktorius

Rytis Jokubauskas